

Prosjektrapport *Det norske bibliotek* Bergen Offentlige Bibliotek 2017–2019

Bakgrunn og målsetninger

Norske bibliotek har historisk sett spilt en sentral rolle ikke bare i forvaltningen av det nasjonale fellesskapet, men også i dets skapelse. Dette prosjektet ønsket å ta opp denne tradisjonen og knytte sammen tråder som strekker seg både bakover og fremover i vår kulturelle vev, ved å behandle både integrering og forvaltning av den nasjonale kulturarven under samme prosjektparaply. På den ene siden ønsket vi å ta på alvor at det finnes en kulturell, språklig, historisk og politisk-administrativ størrelse som heter Norge, og som fortsatt spiller en helt sentral rolle for hvordan den norske befolkningen oppfatter seg selv og sin plass i verden. På den andre siden må vi erkjenne at dette kulturelle og politiske fellesskapet stadig gjennomgår en endring – i mange retninger samtidig – som ingen helt har oversikt over. Bergen Offentlige Bibliotek ønsket å gå inn i denne problematikken på en måte som binder sammen beslektede spørsmål, som for ofte behandles hver for seg. Prosjektet forsøkte å trekke det gamle og det nye sammen, for å undersøke de preferanser vi som bibliotek og publikum går til kulturen med. Hva inneholder det norske biblioteket?

Det norske bibliotek-prosjektet (Dnb) var en videreutvikling av Bergen Offentlige Biblioteks arbeid med tradisjonsforvaltning, slik det blant annet tidligere kom til uttrykk i prosjektet *Til kjernen*, som tok for seg biblioteket som kanonforvalter.

Organisering

Prosjektet *Det norske bibliotek* var opprinnelig planlagt som et ett-årig prosjekt med en dedikert prosjektleder i 80% stilling. Prosjektleder gikk tidlig i prosjektet over i en annen stilling utenfor biblioteket og kunne i tidlig fase kun bruke 30% tid på Bergen Offentlige Bibliotek, for så kort tid etter å gå over i full stilling eksternt, og sluttet derfor ved Bergen Offentlige Bibliotek. Dette skjedde samtidig med at flere nøkkelpersoner ved programarbeidet var ute i permisjon. Tidsaspektet og prosjektets karakter gjorde det vanskelig å skulle tilsette en ny prosjektleder. Da prosjektet ikke lenger hadde en dedikert prosjektleder i nær full stilling, ble det nødvendig å søke om forlengelse av prosjektperioden. Forlengelse ble innvilget og prosjektet ble gjennomført med andre personalressurser ved biblioteket, og prosjektets gjennomføringsfase ble avsluttet i 2019.

Gjennomføring - fordelt på delprosjekt

Prosjektet bestod av flere delprosjekter som sammen utforsket de ulike elementene gjennom en rekke arrangementer og arrangementsrekker. Et utvalg av arrangementer og arrangementsrekker i prosjektet nevnes under hvert delprosjekt.

Delprosjektet «En religiøs nasjon» ble gjennomført med en serie foredrag og panelsamtaler, som blant andre utforsket temaene: «Er Norge kristent?», «Finnes det et norsk Islam», og ulike aspekter ved «Norsk ekstremisme».

Delprosjektet «Norge i verden» ble gjennomført med foredrag og panelsamtaler med tema som: «Hvem eier fremtidens infrastruktur?», «Norske klimaforpliktelser», og «Flyktningsstrømmer til Norge».

Delprosjektet «Ny norsk kulturarv» inneholdt blant annet samtaler om musikkssjangrene rap, elektronika og metal i norsk kontekst, samt serien «Folkemusikk- et folks musikk». Denne inneholdt blant annet samtaler og konserter med Novgorod, Anders Lillebo og Oddrun Lilja Jonsdottir.

Delprosjektet «Klassisk nasjonalisme» inneholdt foredrag og lyttekurs, under tittelen «Lyden av nasjonen», flere foredrag om Edvard Grieg med ulike perspektiver, med blant andre musikolog Lorentz Reitan. Dette fokuset har fortsatt også etter prosjektslutt i form av lyttekurs og foredrag om ulike klassiske komponister og norsk samtidsmusikk.

Delprosjektet «Fortellingen om Norge» ble gjennomført med en omfattende serie arrangementer med blant andre samtaler og foredrag om: Hamsuns *Markens Grøde*, Andre Bjerke, Ibsen og Bjørnsons italienske tilknytning ved Giuliano D'Amico, arrangementer om norsk død, norsk kolonialisme, foredrag med historiske linjer i norsk barne- og ungdomslitteratur ved professor Nina Goga, samtaler med Tyra Teodora Tronstad og Jostein Gaarder for ungdom, samt en egen serie om viktige sakprosautgivelser.

Delprosjektet «Migrantens bibliotek» ga møter med blant annet polsk og somalisk litteratur, i tillegg til samtaler med forfattere som Sumaya Jirde Ali, Mohammed Azeem, Camara Lundestad Joof, Zeshan Shakar, Demian Vitanza, samt arrangement om «Bastardenes bibliotek». Et planlagt arrangement om persisk litteratur med foredrag og samtale med kjent iransk filmskaper måtte dessverre utgå pga tekniske problemer i teleoverføring fra Iran, men honorar ble utbetalt jf. avtale.

Delprosjektet «Utstilling av Det norske biblioteket» ga visning av utendørs utstilling av Jo Staube sine bilder med tilhørende arrangement.

Delprosjektet «Fortellinger» som innebar samarbeid mellom organisasjonen Memoar og Det norske bibliotek-prosjektet, viste seg å bli vanskelig å gjennomføre etter opprinnelig plan, men Memoar har på biblioteket gjennomført både flere minneintervjuer og kurs i

minneintervjuer i perioden, men uten hovedfokus på innvandrere og flyktninger som opprinnelig planlagt. Prosjektets plan for frivillige opplesere viste seg for utfordrende å få til med de ressursene som var til rådighet, og ble derfor ikke gjennomført i prosjektperioden. Forestillingen «Upolert» med unge afghanske flyktninger ble derimot gjennomført med to svært gode visninger både en for skoleelever og en åpen forestilling for vanlig publikum på kveldstid.

Økonomi

Se vedlagt regnskap.

Prosjektresultat

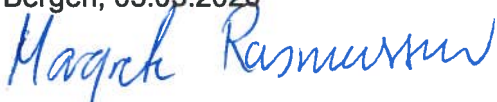
Det norske bibliotek (Dnb) oppstod som en videreutvikling av Bergen Offentlige Biblioteks arbeid med tradisjonsforvaltning, slik det blant annet tidligere har kommet til uttrykk i prosjektet *Til kjernen*, som tok for seg biblioteket som kanonforvalter. *Det norske bibliotek* ønsket å undersøke ideen om nasjonen og det nasjonale fellesskapets innhold i dag. Problemstillingens brede relevans gjorde at prosjektet fungerte som en overbygning for delprosjekter med svært ulike retninger. En rekke spørsmål ble undersøkt og forsøkt besvart i løpet av perioden. I så måte var Dnb ubetinget vellykket. Arrangementene ble jevnt over meget godt besøkt.

Dnb hadde klare ambisjoner om å utvikle et mer sammensatt publikum enn det BOB ved prosjektstart vanligvis klarte å engasjere. Særlig ønsket vi å engasjere andre etniske grupper til en diskusjon om hva dagens og fremtidens norskhet skal innebære. Dette arbeidet var delvis vellykket. Uten at vi har klare tall for å belegge dette, opplevde vi at flere av arrangementene og arrangementsrekkene klarte å tiltrekke seg et mer etnisk sammensatt publikum. Vi så en klar sammenheng mellom programmering som aktivt la vekt på problemstillinger som angikk etniske minoriteter, og paneldeltakere og foredragsholdere med flerkulturell bakgrunn og publikums bakgrunn. Dette så vi både når det gjaldt diskusjoner om religion («Norsk islam»), litteratur («Polsk litteratur») eller tilhørighet («Bastardenes bibliotek»). Samtidig klarte vi ikke å utvikle et slikt programtilbud som var stort nok til å svare til våre ambisjoner. Dette skyldes hovedsakelig at opprinnelig prosjektleder ikke lenger kunne bidra i prosjektet, og at det dermed i en viktig fase ble vanskelig å etablere nok forpliktende samarbeid med aktører som kunne bistå oss med å finne aktuelle problemstillinger og deltakere til arrangementene. I tillegg førte dette til at enkelte planlagte deler av prosjektet ikke ble realisert. Det viste seg også vanskelig å oppnå god kontakt med minoritetsmiljøer slik at informasjon og interesse for arrangementer ble oppnådd i så stor grad som vi ønsket. Ut fra erfaringene fra prosjektet vil biblioteket imidlertid fortsette dette arbeidet ut fra ambisjonen om å utvikle et mer sammensatt publikum til våre tilbud og arrangementer.

Dnb tok mål av seg til å fylle diskusjonen om nasjonen med et komplekst innhold, samtidig som vi ønsket å posisjonere biblioteket generelt som en sentral premissleverandør i diskusjonen om vårt nasjonale fellesskap, både i kraft av å være nasjonens fremste

hukommelsesinstitusjon, og å være landets mest inkluderende kulturinstitusjon. I dette arbeidet la vi vekt på en rekke ulike formater og uttrykk. Panelsamtaler og foredrag sto sentralt som naturlige diskursive formater, men i tillegg sto prosjektet for kunstneriske bidrag, med konserter og fotoutstilling som uttrykksformer. Slik ble Dnb et prosjekt som forente et svært bredt spekter av perspektiver, samtidig som den underliggende retningen – interessen for nasjonen – lå fast.

Bergen, 05.03.2020

Margrethe Rasmussen

Avdelingsleder Program

Bergen Offentlige Bibliotek